

Huvudman

Kumla kommun
kommun@kumla.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Kumlaby skola F-6 i Kumla kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kumla kommun att senast den **2022-09-23** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Kumla kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Kumla kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att elever, vilka bedömts ha behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar samt att de ges sådana. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (3 kap. 5 § skollagen; Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [nedan Lgr 11], 2.8 Rektorns ansvar)
2. Se till att utredning av särskilt stöd görs för de elever, vilkas behov av en sådan utredning har anmälts till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många

anmälningar som har gjorts och hur många utredningar som har påbörjats under perioden 7 juni till 16 september 2022. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)

3. Se till att rektorn för varje utredning om särskilt stöd, som avslutats innan den 16 september 2022, fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden 7 juni till 16 september 2022. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (3 kap. 9 § och 29 kap. 10 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
4. Se till att rektorn fattar beslut om åtgärdsprogram i de fall särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp. Rektorn ska följa upp att beslut om anpassad studiegång respektive särskild undervisningsgrupp finns för samtliga elever för vilka någon av dessa stödåtgärder används. Uppföljningen ska dokumenteras. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (3 kap. 9 §, 11-12 §§ skollagen, 29 kap. 10 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

5. Se till att rektorn utreder saken om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt. Rektorn ska därefter, med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. En sammanställning av antal utredningar som genomförts under perioden 7 juni 2022 till 16 september 2022 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022 (5 kap. 9-10 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
6. Se till att vid minst ett tillfälle innan 16 september 2022 klargöra skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)
7. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 7 juni till 16 september 2022. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)

8. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas under medverkan av eleverna. Rektorn ska dokumentera hur och när detta har gjorts. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 23 september 2022. (6 kap. 8 § skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar)

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Kumlaby skola F-6 i Kumla kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kumlaby skola F-6 följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och skolledningen samt lektionsobservationer mellan den 2022-03-14 och 2022-03-16. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare framgår att det finns elever som inte alltid ges de extra anpassningar som lärarna har identifierat att eleverna har behov av för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lärarna beskriver att det inte är möjligt för dem att ge eleverna extra anpassningar som exempelvis enskilda instruktioner eller hjälp med uppstart vid lektionsstart då det är många elever som har behov av stödinsatser. Av intervju med skolledningen framgår att alla lärare har möjlighet att ge elever extra anpassningar i de fall eleverna är i behov av sådana anpassningar. Rektorn uppger dock att hon inte har följt upp om det finns elever som inte ges extra anpassningar trots att lärare befarar att eleverna riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av intervjuer lärare framgår att det finns flera elever som, trots extra anpassningar, har behov av stödåtgärder men som inte har fått sina stödbehov utredda trots att elevernas behov blivit anmälda till rektorn. Av intervju med skolledningen framgår att det finns en grupp elever i årskurs 6 som gavs betyget F i matematik höstterminen

2021. Dessa elever har anmälts till rektorn, men har inte utretts för behov av särskilt stöd. En lärare, som har undervisat eleverna i flera år, uppger i lärarintervjun att hen har anmält elevernas behov av utredning flera gånger under de senaste åren. Ingen av eleverna har dock utretts för eventuellt behov av särskilt stöd. Vidare framgår av intervjun med elevhälsan att det finns flera elever som tidigt i höstas anmälde till rektorn men där utredning av elevernas behov av särskilt stöd ännu inte har påbörjats.

Av intervjuer med skolledningen, elevhälsan och lärare framgår att det finns elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp, den så kallade flexenheten, och som under en längre tid fått all eller delar av sin undervisningstid utanför sina ordinarie undervisningsgrupper. Av intervju med skolledningen framgår att eleverna har åtgärdsprogram men att datumen för uppföljning och utvärdering har passerats för vissa av dem. Av intervju med elevhälsan framgår att det finns elever som får sin undervisning i flexenheten, men som saknar åtgärdsprogram. Vidare framgår av intervju med elevhälsan, samt av ingiven dokumentation, att flera elever har anpassad studiegång trots att datumen för när beslutet om anpassad studiegång upphör att gälla har passerats och att inga nya beslut om fortsatt anpassad studiegång har fattats av rektorn. Av ingiven dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av framgår att upprättade beslut om anpassad studiegång brister gällande dateringen av dessa. Skolinspektionen har begärt in samtliga upprättade åtgärdsprogram. Av ingiven dokumentation framgår att det saknas aktuella beslut gällande elever som får sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses ska framgå av

åtgärdsprogrammet. Det ska också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogram beslutas av rektorn och rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan bland annat om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt, eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 11 och 12 §§ framgår bland annat följande. Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden enligt skollagen som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska vissa bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) tillämpas.

Enligt Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar, har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolenhetens arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen visar att extra anpassningar inte ges till alla de elever som skolpersonalen identifierat har behov av sådana anpassningar. Tillsynen visar vidare att det finns elever som trots extra anpassningar riskerar att inte nå kunskapskraven och som har anmälts till rektorn men som ändå inte utretts för eventuellt behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att åtgärdsprogram saknas för elever som ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång eller i en särskild undervisningsgrupp.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av lärarintervjuer framgår att studieron generellt sett inte är bra på skolenheten. Lärarna beskriver att i vissa klasser är det högljutt och stökigt vilket gör att det saknas studiero. Rektorn beskriver att det har genomförts flera riktade insatser för att öka studieron i grupperna. Rektorn beskriver att hon får kännedom om elevers ordningsstörande beteenden genom signaler från lärare och att det finns elever som vid upprepade tillfällen kränkt andra elever och som sedan utretts och givits särskilt stöd. Detta framgår även av intervju med lärare. Av intervju med lärare framgår dock även att det finns elever som frekvent stör ordningen i klassrummen. För en del av dessa elever har åtgärder vidtagits. För andra elever beskriver lärarna att insatser är på gång och att de har en dialog med skolledningen och elevhälsan gällande dessa elever. Det finns dock även elever för vilka någon utredning inte startats gällande det ordningsstörande beteendet eller för om eleven är i behov av särskilt stöd.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och elever samt av lektionsobservationer framgår att det är vanligt förekommande med kränkande språkbruk och hård attityd bland eleverna. Vidare berättar lärare att elever blir både verbalt och fysiskt kränkta varje dag. Enligt rektorn agerar personalen när de uppmärksammar kränkningar. Rektorn har dock endast fått in tolv stycken kränkingsanmälningar under läsåret 2021/2022. Elevhälsans uppfattning är att all kränkande behandling inte anmäls då det sker för många kränkningar för att det ska vara möjligt för personalen att upprätta kränkingsanmälningar vid alla tillfällen. Lärarna berättar att de inte anmäler alla kränkningar som sker eftersom de inte hinner med att göra det. Det har förekommit flera kränkningar som aldrig anmälts vidare till rektorn. Det sker minst ett tiotal kränkningar varje dag på skolenheten.

Skolenheten har en plan mot kränkande behandling för läsåret 2021/2022. Av intervjuer med skolledningen och elevhälsan framgår att skolenhetens plan mot kränkande behandling reviderades av kuratorn inför innevarande läsår. Elevhälsan berättar att det inte har genomförts någon trygghetsenkät innevarande läsår och att eleverna inte har involverats i revideringen av planen mot kränkande behandling. Av intervju med lärare framgår att varken lärare eller elever har varit involverade i utarbetandet eller uppföljningen av planen mot kränkande behandling. Lärarna berättar vidare att de inte har pratat om planen mot kränkande behandling med eleverna. Enligt planen mot kränkande behandling skulle en enkät gällande trygghet genomförts med samtliga årskurser i oktober 2021. Detta har dock inte genomförts enligt de intervjuade. Av kompletterande information från huvudmannen har det genomförts elevenkäter i årskurserna 3-6 under vårterminen men inte i förskoleklass eller i årskurs 1-2 än.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Om

förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 8 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar, har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att skapa trygghet och studiero samt i arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen visar att det i flera klasser är bristande studiero och att eleverna ofta utsätts för kränkande behandling. Trots detta förekommer det att skolenheten inte utreder saken och sätter in åtgärder för elever som vid upprepade tillfällen stör ordningen. Vidare anmäler skolpersonal inte alla de kränkningar som de får kännedom om till rektorn och planen mot kränkande behandling har inte upprättats under medverkan av eleverna.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär en risk för att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och studiero.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Kumla kommuns verksamhet vid Kumlaby skola F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Kumla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Lena Stadler

Beslutsfattare
Signerat av: Lena Stadler

X Ellinor Liljegren

Föredragande
Signerat av: Ellinor Liljegren

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Ulrika Hultberg medverkat.